

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ВИКОРИСТАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗНАТЬ У РОЗСЛІДУВАННІ ФАЛЬШИВОМОНЕТНИЦТВА

УДК 343.985.7:343.53:343.346

Фальшивомонетництво представляє найбільшу загрозу для цілісності фінансових та комерційних інститутів окремих держав та світової спільноти в цілому. Небезпека, яку представляє фальшивомонетництво для грошової системи, визнається усіма державами на всіх етапах їхнього історичного розвитку. Враховуючи ріст чисельності та можливостей транснаціональних злочинних організацій, що здійснюють виготовлення підроблених грошей різних держав у надвеликих розмірах, практично робить мало-ефективною боротьбу з ними силами однієї країни. Саме тому вітчизняні та зарубіжні вчені виділяють фальшивомонетництво поряд з іншими тяжкими злочинами, що носять транснаціональний характер. Окрема держава може ліквідувати та притягнути до відповідальності учасників лише кількох ланок такої злочинної організації, що знаходяться на її території. Дістатися ж до лідерів транснаціональної злочинної організації і паралізувати їхню діяльність часто не вдається. Лише при добре налагодженому міжнародному співробітництві можна буде вчасно виявляти, розкривати, розслідувати і послідовно знешкоджувати злочинну діяльність названих кримінальних організацій.

Нині актуальність імплементації міжнародного досвіду у використанні спеціальних знань при розслідуванні фальшивомонетництва постійно зростає на тлі стрімкого поширення транснаціональної злочинності і боротьби з нею, що завжди була у центрі уваги не лише фахівців державних інститутів правоохоронних органів, але й широкого кола вчених у цій галузі. Причина такого інтересу полягає у зростанні соціальної гостроти вказаної проблеми, яка безпосередньо торкається важливих сфер існування громадян і держави. Ця проблема переросла сьогодні національні межі і стала однією з найбільш гострих світових проблем.

Боротьба з нею у новому столітті ще більшою мірою об'єднує зусилля різних правоохоронних органів на міждержавному рівні, робить більш інтенсивною взаємодію дослідників в галузі міжнародної співпраці.

Актуальність теми дослідження обумовлюється необхідністю розроблення ефективних методик використання спеціальних знань у розслідуванні фальшивомонетництва, що неможливе без пізнання природи і сутності криміналістичної характеристики та її значення для розкриття і розслідування зазначеної категорії злочинів. Стрімке поширення фальшивомонетництва ініціює необхідність розробки відповідних криміналістичних методик. В цьому полягає особлива цінність криміналістичної характеристики злочинів даної категорії, яка здатна накопичувати потрібну інформацію та прогнозувати розвиток методики розкриття та розслідування цих злочинів за допомогою використання спеціальних знань. Це зумовлено тим, що злочинці-фальшивомонетники постійно модернізують свою діяльність, удосконалюють окремі її елементи та застосовують латентні, важкодоказувані способи вчинення злочину. Сучасні фундаментальні положення предмета науки криміналістики, її загальних і окремих теорій дозволяють повно виявити та вивчити закономірності використання спеціальних знань при розслідуванні фальшивомонетництва.

Загальні процеси європейського і світового взаємозв'язку, глобалізації економічних, політичних та соціальних відносин, що підкріплюються новими комунікаційно-технологічними можливостями, усе більше охоплюють сферу економічної злочинності, зокрема такого найрозповсюдженішого та найнебезпечнішого для суспільства як фальшивомонетництва. Дедалі частіше це проявляється в тому, що, разом із законслухняними громадянами, злочинцям стало легше проникати через державні кордони, що спричинило поширення кримінальних проявів у транснаціональному просторі. Вихід злочинної діяльності за межі конкретних держав породжує міжнародну злочинність, що ставить її на значно вищий рівень безпеки в порівнянні з внутрідержавною злочинністю. Пов'язані з цим явищем проблеми і завдання отримали значного поширення, вони, власне кажучи, стали предметом

практичного вирішення правоохоронних органів усього світу та наукового розгляду вчених [1, с. 23]. Зокрема вивченню цих питань присвячені міжнародно-правові дослідження таких вчених, як П.Д. Біленчук, С.Є. Єркенов, І.І. Карпець, А.В. Кофанов, С. Кравчук, О. Виноградова.

Слід зазначити і про дисертаційне дослідження А. В. Мироської «Використання спеціальних знань при розслідуванні фальшивомонетництва» (2012 р.), де розкрито зміст поняття та мети використання спеціальних знань у ході розслідування; розглянуто правове регулювання використання спеціальних знань; визначено суб'єктів, які використовують спеціальні знання під час розслідування фальшивомонетництва; з'ясовано проблемні питання, пов'язані з участю спеціаліста в проведенні окремих слідчих дій; висвітлено поняття та значення експертизи фальшивих грошових знаків у кримінальному судочинстві; охарактеризовано правові засади та особливості підготовки і призначення експертиз фальшивих грошових знаків під час розслідування фальшивомонетництва; узагальнено теоретичні та практичні напрацювання щодо оцінки висновку експерта [2].

Найбільш повно розкрили структуру криміналістичної характеристики фальшивомонетництва Т.П. Бірюкова та В.В. Бірюков, які до неї включають спосіб підготовки, здійснення та приховування злочину, предмет злочинного посягання, особу потерпілого, особу злочинця, сліди злочину [3, с. 75].

Щодо міжнародного досвіду у розслідуванні фальшивомонетництва зазначимо, що незважаючи на вжиті заходи у другій половині 20-х рр. ХХ ст. у Франції було виявлено факти державного фальшивомонетництва. Вони були відзначені небувалим досі впливом фальшивих французьких франків і англійських фунтів, які таємно друкувалися в Німеччині з відома та під керівництвом уряду німецької держави. Фальшивок було виготовлено в такій кількості, що їхнє повне надходження в обіг заподіяло б Франції значних економічних збитків.

Ця подія стала однією з причин, що спонукали Францію виступити в Лізі Націй із пропозицією про прийняття багатосторонньої угоди по боротьбі з підделкою грошових знаків. 20 квітня

1929 року на спільному засіданні 26 держав – членів Ліги Націй і ІСРС в Женеві відбулося підписання конвенції про міжнародне співробітництво у боротьбі з підробкою грошових знаків і створенню в рамках Міжнародної комісії кримінальної поліції спеціальної служби з координації діяльності національних органів поліції з виявлення фальшивомонетників і збору всієї інформації, яка стосується реєстрації незаконно виготовлених банкнот і способів їх підробки [4]. Президією ЦВК СРСР 3 травня 1931 року зазначена Конвенція була ратифікована радянською стороною. Конвенція набула чинності для СРСР 17 січня 1932 року. Міжнародна конвенція по боротьбі з підробкою грошових знаків складається з 28-ми статей. В них викладено основи міжнародно-правового співробітництва у боротьбі з фальшивомонетництвом, визначені види кримінальних злочинів, які відносяться до категорії фальшивомонетництва.

Женевська конвенція 1929 року визначила політику і практику міжнародного співробітництва держав у боротьбі з підробкою грошових знаків і назвала Інтерпол (тоді Міжнародну комісію кримінальної поліції) постійним робочим органом, діючим від імені міжнародного співтовариства держав.

Останнім часом спостерігається стійке зростання популярності безготівкових платіжних засобів, та, незважаючи на це, згідно з підрахунками спеціалістів Федеральної резервної системи США, кількість доларової готівки в обігу продовжує зростати та, відповідно до прогнозів, зростатиме і надалі [5, с. 136–137]. А це, в свою чергу, говорить нам про те, що, оскільки валюта США була і залишається однією з найбільш поширених серед числа підроблених, то, враховуючи ці тенденції, постійно зростатиме спокуса зайнятися цим злочинним промислом, а відтак гостро виникає потреба в пошуку новітніх шляхів протидії цьому брудному бізнесу.

У діяльності Інтерполу по боротьбі з фальшивомонетництвом можна виділити такі основні напрями: а) облік випадків фальшивомонетництва, виробників і збувальників підроблених грошей та цінних паперів; б) збір і поширення інформації про зміни у грошових системах країн світу; в) вивчення способів під-

робки грошових знаків і цінних паперів, які використовуються злочинцями, з метою вироблення захисних заходів; г) підготовка рекомендацій країнам-членам по ускладненню технології виробництва грошових знаків і цінних паперів і їх захисту від підробки; д) вироблення рекомендацій з питань правового регулювання боротьби з фальшивомонетництвом в національному і міжнародному плані; е) узагальнення досвіду роботи поліції по боротьбі з підробкою грошових знаків і цінних паперів; є) підвищення професійного рівня поліцейських службовців, зайнятих у сфері боротьби з фальшивомонетництвом.

Генеральним секретаріатом Інтерполу розроблені також спеціальні міжнародні індекси для класифікації фальшивих банкнот і цінних паперів: а) підробки грошових знаків, які не наносять значних збитків економіці країни; б) підробки, які грубо виконані і легко розпізнаються; в) підробки обмеженого обігу через труднощі збуту; г) підробки, виконані кустарно і потребують багато часу на їх виготовлення.

Інтерпол просить Національні центральні бюро крім опису факту фальшивомонетництва направляти два-три зразки фальшивих банкнот, монет або інших платіжних засобів. В лабораторії Генерального секретаріату визначається спосіб підробки, якість і склад паперу, проводиться порівняння з наявними в «колекції» Інтерполу іншими аналогічними по зовнішньому вигляду фальшивками на випадок виявлення загального їх походження з одного «монетного двору». Кожній підробці присвоюється індекс, який складається з трьох частин, наприклад, 12.А.3658. Кожна частина цього індексу розшифровується так: 12 – валюта (долар) США; буквою А в картотеці Інтерполу помічаються підробки грошових знаків всіх країн Американського континенту; останнє число – порядковий номер, під яким зареєстрована в картотеці конкретна підробка валюти однієї і тієї ж країни – в даному випадку США. Тому всі фальшивки одного походження – а з ними Інтерпол часто зустрічається у своїй практиці – мають однаковий індекс. На підробки одного походження ведеться реєстраційна картка, де зазначається, в якій країні і коли вилучена чергова підробка. Це допомагає експертам Інтерполу слідкувати за шляхами

поширення фальшивок, виготовлених одними і тими ж злочинцями, іноді навіть передбачити можливість їх появи в окремих країнах [6, с. 10–11].

На сьогодні також розроблена нова електронна версія офіційного видання Інтерполу «Counterfeits & Forgeries». Створення цієї версії у порівнянні з поліграфічним виданням дозволяє значно прискорити перевірку банкнот. У ній міститься інформація про національні валюти більш, ніж 180-ти країн світу. Характеристики банкнот містять інформацію по 8-ми категоріях захисту, а саме: водяний знак; захисна смуга; інтагліодрук; реєстр перегляду; мікродрук; зображення в ультрафіолетовому промінні; антикопіювальні захисні риси; голо-, кіне-, піксель-грами тощо [6, с. 11–12].

До факторів, що сприяють поширенню фальшивомонетництва в Україні слід віднести безперервний розвиток науково-технічного потенціалу, а з цим і появу найсучасніших та легкодоступних для самостійного освоєння технічних засобів, наповнення ринку такими товарами як копіювально-розмножувальна техніка, що має високу спроможність відтворення друкованої продукції з оригіналу, виникнення спеціальної фотоапаратури, збільшувальних приладів різної кратності, освітлювальних пристроїв, пресів різної модифікації, карбувального інструменту, паперу, що має певну подібність з тим, на якому виготовляють законні платіжні засоби, різні марки барвників та хімічних реактивів безпосередньо впливають на поширення фальшивомонетництва в нашій державі. Разом з тим, можливість доступу до ознайомлення із спеціальною літературою, що містить відповіді на питання, пов'язані з технологічними процесами, що застосовуються при виготовленні поліграфічної продукції, поряд з іншими наведеними обставинами, сприяють постійному розвитку та удосконаленню фальшивомонетництва, а відтак зумовлюють виникнення певних труднощів та особливостей при досудовому розслідуванні кримінальних проваджень даної категорії, що в свою чергу зумовлює пошук нових способів та методів боротьби з цим негативним явищем.

Порядок відкриття та розслідування кримінальних проваджень про фальшивомонетництво має певну специфіку, яка обу-

мовлена обставинами та механізмом вчинення кримінального правопорушення, конкретними умовами провадження окремих слідчих (розшукових) дій та джерелами отримання криміналістично значущої інформації про даний злочин [7, с. 12].

Слід зазначити, що досудове розслідування кримінальних проваджень про фальшивомонетництво, як і будь-яких інших злочинів, може бути розпочато тільки після внесення відповідних відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань (ст. 214 КПК) [8].

Оскільки на початковому етапі досудового розслідування виникає потреба використання спеціальних криміналістичних знань, то важливу роль в такому випадку відіграє доручення слідчого на проведення експертизи (ст. 242 КПК) [8]. Це зумовлено тим, що слідству необхідно визначити, чи є грошові знаки підробленими, чи ні. В залежності від висновку експерта, буде вирішуватися питання про продовження досудового розслідування по даному кримінальному провадженні чи його закриття за відсутністю події кримінального правопорушення (ст. 284 КПК) [8]. На момент огляду місця події та внесення відповідних відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань слідчий не може самостійно і остаточно, без ймовірних припущень, вирішити дане питання. Наприклад, у випадку вилучення «суперфальшивки» або іншої високоякісно підробленої купюри, ознаки підробки не можна встановити без використання спеціальних знань у галузі криміналістичного дослідження документів, зокрема паперових грошей [9, с. 119–120]. У випадках, коли підробка очевидна або вже встановлена експертами банку або іншого закладу, експертиза слідчим може не призначатись. Висновок експерта по судово-криміналістичній експертизі грошових знаків та цінних паперів має доказове значення для розслідування кримінальних проваджень про фальшивомонетництво.

Подальші тактичні дії пов'язані з тим, що згідно з вимогами Інструкцій МВС, про кожний факт виявлення фальшивих грошових знаків правоохоронні органи зобов'язані негайно інформувати штаб-квартиру Інтерполу за обліковими формами, прийнятими міжнародним співтовариством: а) форма 88-1/Ф «Повідомлення

про підроблені грошові знаки» – заповнюється у випадках, коли вилучена підроблена купюра і ознаки її підробки не виявлені; б) форма 88-2/Ф «Виявлення типографського обладнання» – заповнюється, коли виявлене типографське обладнання, на якому проводилася підробка грошових знаків; в) форма 88/3 «Щомісячне повідомлення про вилучення фальшивих грошових знаків, про підробку яких відомо, при відсутності підозрюваних» – заповнюється, наприклад, для повідомлення у робочому порядку про фальшиві банкноти, виявлені в ході перевірки готівкових грошей.

Генеральний секретаріат Інтерполу індексує зареєстровані фальшивки. До картотеки Інтерполу введено вже більше 12 тис. міжнародних індексів. Кожний індекс складається з двох елементів: іменованої «приставки» – букви і цифри, що позначає державу, гроші якої підроблені, та номери, що вказують на хронологічний порядок реєстрації у справі даної підробки. Для проведення експертиз у Генеральному секретаріаті Інтерполу існує дослідницька лабораторія, яка була створена після IV міжнародної конференції 1961 року [10, с. 61].

Зазначимо, що на підробки одного походження ведеться реєстраційна картка, де позначається, в якій державі і коли виявлена чергова підробка. Це допомагає експертам Інтерполу стежити за шляхом поширення фальшивих грошей, виготовлених одними злочинцями, іноді передбачати можливість їхньої появи в тих чи інших регіонах.

В цілому облік підроблених грошових банкнот, монет та інших платіжних засобів, який здійснює Генеральний секретаріат Інтерполу є надзвичайно дієвим заходом з точки зору зручності та швидкості отримання інформації про те, де вилучались банкноти, які мають загальне джерело походження з виявленими грошовими знаками, а також про те, хто притягувався до відповідальності по цих провадженнях. Дані відомості можна використовувати для встановлення місцезнаходження осіб, підозрюваних у вчиненні злочину, а також для отримання із-за кордону інших відомостей, необхідних для розслідування кримінальних проваджень [5, с. 296].

Згідно з нормативними актами МВС України у випадку виявлення на території України фальшивих грошей або цінних паперів у МВС України створюються міжрегіональні слідчо-оперативні групи у складі оперативних працівників ДКР та інших служб на чолі з працівником ГСУ МВС України. Схожі оперативні групи на чолі з слідчими відповідних територіальних органів внутрішніх справ створюються на місцях. Однак, іноді виникають труднощі при досудовому розслідуванні кримінальних проваджень стосовно осіб, які ввозять підроблені іноземні грошові знаки на територію України. Ця проблема полягає у тому, що, як правило, фальшиві банкноти виготовлені за кордоном, і юрисдикція України на ці діяння не поширюється, а особи, у яких виявлені ці банкноти, пояснюють, що добросовісно помилялися стосовно справжності грошових знаків.

Наявність або відсутність умислу на збут підробленої валюти у таких випадках з'ясовується шляхом встановлення ряду обставин. По-перше, необхідно звернути увагу на кількість підроблених грошових знаків. Виявлення у однієї особи одиничних фальшивок при значній кількості справжніх банкнот, як правило, свідчить про те, що вони придбані випадково. Наявність декількох тотожних фальшивих банкнот, навпаки, вказує на можливість ввозу підробленої валюти «емісаром». У такій ситуації необхідно ретельно вивчити особу утримувача підробленої валюти (громадянство і країна постійного проживання, рід занять, мета прибуття в Україну або поїздки за кордон і т.д.). По-друге, важливо проаналізувати дії особи до моменту виявлення у неї підробленої валюти: зовнішньо нелогічні, не виправдані угоди, передчасний від'їзд, сумнівні знайомства і т.п. можуть свідчити про протиправні наміри. Необхідно також перевірити, чи вся валютна готівка була внесена до митної декларації. При розслідуванні фальшивомонетництва виникає коло обставин і питань, які підлягають обов'язковому встановленню і дослідженню. Характер цих обставин визначає напрями досудового розслідування та особливості його планування. Звичайно, вважати, що розслідування обмежується встановленням і дослідженням тільки цих обставин є помилковим. В силу тих чи інших причин окремі обставини,

які підлягають дослідженню, можуть втратити актуальність, їх характер може змінитися тощо. Зокрема, слід звернути увагу на обстановку місця вчинення злочину, яка являє собою частину матеріального середовища, що охоплює крім ділянки території, сукупність різних предметів, поведінку учасників події, психологічні відносини між ними [11, с. 36].

На стадії початку досудового розслідування кримінального провадження про фальшивомонетництво необхідно дослідити спосіб вчинення злочину з точки зору його зумовленості об'єктивними і суб'єктивними факторами, які функціонально взаємопов'язані. Об'єктивними факторами є властивості предмета посягання, засоби і знаряддя, місце, час, обстановка реалізації злочинного умислу [5, с. 277]; суб'єктивними – мотив і мета злочину, знання, вміння, навички, звички злочинця, тип характеру і психологічної спрямованості особи злочинця, які вирішальним чином впливають на вибір знарядь та прийомів для досягнення злочинної мети. Певний характер дій злочинця зумовлює використання ним окремих знарядь та засобів, і навпаки, наявність у злочинця реальних засобів, що можуть бути використані для вчинення злочину, визначає обрання відповідних дій. Це правило яскраво підтверджується у способах виготовлення підроблених грошей, цінних паперів та інших платіжних засобів. Знаряддя злочину – це предмети і речовини, які виконують функцію підсилення наявних у людини або набуття нових можливостей для впливу на предмет злочину. У знаряддях злочину міститься відповідна програма (спосіб) можливих дій, які можуть бути вчинені із використанням цих предметів [12, с. 41].

Так як виготовлення підроблених паперових грошей та інших платіжних засобів потребує використання різноманітних сучасних технічних засобів та комп'ютерних технологій, то саме дослідження знарядь злочину нерідко вимагають залучення фахівців і проведення спеціальних досліджень, що само по собі викликає певні труднощі. Однак, наявність інформації про способи виготовлення підроблених грошей характеризує процеси, технології та засоби, що застосувались для їх незаконного виробництва. Обраний спосіб виготовлення підробок відображає риси відпо-

відного узагальненого типу злочинця, його технічні можливості, рівень знань в сфері технологій відтворення кольорових зображень, де в чому соціальний статус і світогляд та детермінує вибір способу збуту підробок. Точне розпізнання способу виготовлення підроблених грошових знаків дозволяє швидко, всебічно та повно розкрити злочин, а іноді дає можливість встановити, що декілька злочинів вчинені однією і тією ж особою та конкретну особу злочинця.

Підводячи підсумок слід зазначити, що обставини, які потребують встановлення при розслідуванні кримінальних проваджень про фальшивомонетництво не є вичерпними, та до окремих з них, на нашу думку слід віднести: чи дійсно виявлені та вилучені грошові знаки містять ознаки підробки та є фальсифікованими; чи перебувають купюри виготовлені аналогічним способом на спеціальних обліках МВС; чи дійсно у затриманій особі з підробленими грошовими знаками при собі був умисел на їх збут; чи відповідає обстановка місця події вчиненому кримінальному правопорушенню; чи відповідає спосіб та знаряддя вчинення злочину виявленим підробленим грошовим коштам; чи володіє особа, якій повідомлено про підозру у вчиненні фальшивомонетництва спеціальними знаннями та навичками тощо.

Таким чином, необхідно зазначити, що питання удосконалення роботи правоохоронних органів з протидії фальшивомонетництву у зв'язку з поширенням цього негативного явища набуло останніми роками особливої актуальності. Різке збільшення фактів виготовлення підробок і складність розслідування свідчать про високу суспільну небезпеку даної категорії справ. Щороку фальшивомонетництво поширюється новими територіями, кількість країн, чия валюта підробляється і на території яких виявляються фальшиві гроші, стрімко зростає. Саме тому для більш ефективної протидії фальшивомонетництву назріла необхідність удосконалення шляхів взаємодії, об'єднання зусиль працівників Національної поліції України, МВС, Інтерполу та інших спеціальних служб різних країн світу, винайдення та впровадження найсучасніших досягнень науки і техніки, підготовки досвідченіших фа-

хівців для виявлення та профілактики даного виду злочину, що має транснаціональний характер.

1. Закалюк А. П. *Проблемы научного обеспечения борьбы с транснациональной и приграничной преступностью*. Вісн. Луганськ. ін-ту внутр. справ МВС України. Спец. вип. Луганськ, 2000. С. 22–30.
2. Мировська А. В. *Використання спеціальних знань при розслідуванні фальшивомонетництва: дис. ... канд. юрид. наук*. Київ. 2012. 285 с.
3. Бірюкова Т. П., Бірюков В. В. *Основи методики розслідування злочинів, пов'язаних із виготовленням і збутом підроблених грошей: навч.-практ. посіб.* Луганська академія внутрішніх справ ім. 10-річчя незалежності України. Луганськ : РВВ ЛАВС, 2005. 352 с.
4. *Международная конвенция по борьбе с подделкой денежных знаков (Женева, 20 апр. 1929 г.)*. Сб. действующих договоров, соглашений и конвенций, заключенных СССР с иностранными государствами. М., 1933. Вып. VIII. С. 40–53.
5. Салтєвський М. В. *Криміналістика: підручник*. У 2 ч. Ч. 2. Харків : Консум, 2001. 528 с.
6. *Нові тенденції та проблеми в сфері боротьби з фальшивомонетництвом: Аналітичний огляд*. Київ: МВС України – НЦБ Інтерполу, 1997. 15 с.
7. Мацішин В. С. *Особливості розслідування фальшивомонетництва: автореф. дис. ... канд. юрид. наук*. Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2002. 24 с.
8. *Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон від 13.04.2012 р. № 4651-VI*. Дата оновлення: 31.01.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text> (дата звернення: 31.01.2023).
9. Попов Б. Б. *Особливості порушення кримінальних справ про фальшивомонетництво та типові слідчі ситуації, які складаються на початковому етапі розслідування*. Вісник Запорізького юридичного інституту: наук.-практ. зб. Запоріжжя. 1998. Вип. 1. С. 119–125.
10. Мацішин В. С. *Інтерпол проти фальшивомонетництва. Бюлетень з обміну досвідом роботи: наук.-практ. вид*. Київ: МВС України. 2001. № 131. С. 57–64.
11. *Советская криминалистика. Методика расследования отдельных видов преступлений: учебник / В. П. Бахин, В. И. Гончаренко, Н. И. Клименко и др.; под ред. В. К. Лисиченко*. Київ: Вища школа, 1988. 405 с.
12. Панов Н. И. *Способ совершения преступления и уголовная ответственность: монография*. Харьков: Вища школа, 1982. 163 с.

Tymchyshyn A.M. International experience of using special knowledge in the investigation of counterfeiting

The article highlights the theoretical and practical aspects of the investigation of counterfeiting as a socially dangerous phenomenon that has a transnational character. The need to implement international experience in the use of special knowledge in the investigation of counterfeiting, as well as the formation and role of Interpol in coordinating the work of law enforcement agencies of different countries in this direction, is considered.

The general processes of European and world interconnection, the globalization of economic, political and social relations, supported by new communication and technological opportunities, are increasingly covering the sphere of economic crime, in particular the most widespread and most dangerous phenomenon for society, such as counterfeiting. Increasingly, this is manifested in the fact that, together with law-abiding citizens, it has become easier for criminals to penetrate across state borders, which has caused the spread of criminal manifestations in the transnational space. The exit of criminal activity beyond the borders of specific states gives rise to international crime, which puts it at a much higher level of danger compared to domestic crime. The problems and tasks associated with this phenomenon have become widely spread, and, as a matter of fact, they have become the subject of practical solutions by law enforcement agencies around the world and scientific consideration by scientists.

Along with other serious crimes of a transnational nature, such as terrorism, illegal drug trafficking, human trafficking, crimes against the state, smuggling, domestic and foreign scientists also single out counterfeiting, which poses the greatest threat to the integrity of financial and commercial institutions of individual states and the world community in general.

Keywords: counterfeiting; use of special knowledge; investigation; international experience; Interpol; transnational character; implementation.

Тимчишин А.М. Міжнародний досвід використання спеціальних знань у розслідуванні фальшивомонетництва

Стаття висвітлює теоретичні і практичні аспекти розслідування фальшивомонетництва як суспільно небезпечного явища, що має транснаціональний характер. Розглянуто необхідність імплементації міжнародного досвіду у використанні спеціальних знань у розслідуванні фальшивомонетництва, а також становлення та роль Інтерполу у координації роботи правоохоронних органів різних країн у даному напрямку.

Загальні процеси європейського і світового взаємозв'язку, глобалізація економічних, політичних та соціальних відносин, що підкріплюються новими комунікаційно-технологічними можливостями, усе більше охоплюють сферу економічної злочинності, зокрема такого найбільш розповсюдженого та найнебезпечнішого для суспільства явища, як фальшивомонетництво. Дедалі частіше це проявляється в тому, що, разом із законослухняними громадянами, злочинцям стало легше проникати через державні кордони, що спричинило поширення кримінальних проявів у транснаціональному просторі. Вихід злочинної

діяльності за межі конкретних держав породжує міжнародну злочинність, що ставить її на значно вищий рівень небезпеки в порівнянні з внутрідержавною злочинністю. Пов'язані з цим явищем проблеми і завдання отримали значного поширення, вони, власне кажучи, стали предметом практичного вирішення правоохоронних органів усього світу та наукового розгляду вчених.

Поряд з іншими тяжкими злочинами, що носять транснаціональний характер, такими як тероризм, незаконний обіг наркотиків, торгівля людьми, злочинами проти держави, контрабандою вітчизняні та зарубіжні вчені виділяють також фальшивомонетництво, яке представляє найбільшу загрозу для цілісності фінансових та комерційних інститутів окремих держав та світової спільноти в цілому.

Ключові слова: фальшивомонетництво; використання спеціальних знань; розслідування; міжнародний досвід; Інтерпол; транснаціональний характер; імплементація.